

3. Вовк О.М. Іванець Д.В. Теоретичні засади управління економічним розвитком підприємств. Економіка та суспільство. №41, 2022. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-37>

4. Смерічевський С.Ф. Кластерна політика інноваційного розвитку національної економіки: інтеграційний та інфраструктурний аспекти: колективна монографія/ За заг.ред. С.В. Смерічевської. Познань: Wydawnictwo naukowe WSPIA, 2020. 382с.

Клименко К.В.,

кандидат економічних наук, завідувач відділу бюджетної системи

Савостьяненко М.В.,

с.н.с. відділу бюджетної системи

НДФІ ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ПАРТНЕРАМИ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО РАМШТАЙНУ

У роботі досліджено ключові особливості нового формату міжнародного фінансового співробітництва України з міжнародними донорами в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Мета нового формату – покращення координації та забезпечення максимальної ефективності та результативності міжнародної фінансової допомоги для відновлення економічного потенціалу країни.

Мультидонорську координаційну платформу, так званий фінансовий “Рамштайн”, створили країни Великої сімки для підтримки процесу відновлення та реконструкції України. Ця платформа розпочала свою роботу 26 січня 2023 р. і працюватиме у трьох ключових напрямках:

- стала короткострокова і довгострокова підтримка України;
- міжнародне фінансування;
- координація реформ і розвитку приватного сектору.

У форматі фінансового “Рамштайну” співпрацюватимуть країни ЄС та G7, МВФ, ЄІБ, ЄБРР, ОЕСР та інші міжнародні фінансові організації. До платформи зможуть приєднатись з часом й інші донори.

Активізація такого нового формату фактично розпочинає більш широкий процес щодо забезпечення покращеної координації між усіма ключовими гравцями, які надають короткострокову фінансову підтримку, а також довгострокову допомогу на етапі реконструкції, спираючись на результати конференцій у Лугано, Берліні та Парижі. Він має допомогти подолати розрив між актуальними потребами та наявними ресурсами. Зазначається, що ЄС сповнений рішучості продовжувати відігравати важливу роль у підтримці процесу відновлення та реконструкції в Україні, яка прямує до членства в ЄС, гарантуючи, що інвестиції супроводжуються проведенням відповідних реформ.

Всього ЄС, країни-члени та європейські фінансові установи вже надали Україні до 49 млрд євро фінансової, бюджетної, екстреної, гуманітарної та військової допомоги [1].

Обидва формати – і енергетичний, і фінансовий «Рамштайни» – стосуються забезпечення додаткової стійкості України та виконання двох головних завдань уряду: повноцінного фінансування всіх критичних видатків, особливо проєктів відновлення, та успішного проходження опалювального сезону й збереження цілісності української енергосистеми [2].

На відміну від оригінального «Рамштайну», координаційна платформа донорів України не матиме чітко визначеного місця зустрічей. Планується, що зустрічі відбуватимуться приблизно раз на місяць, імовірно у м. Вашингтон. Створення платформи не скасовує періодичних конференцій донорів України (минулого року подібні заходи відбулися у Швейцарії, Німеччині та Франції. Структура координаційної платформи має кілька істотних відмінностей від «Рамштайну», де обговорюються поставки зброї.

Перша відмінність – для роботи платформи донорів створюється секретаріат з офісами у Києві та Брюсселі. Він не прийматиме принципових рішень та повинен виконувати технічну функцію – організовувати зустрічі, складати протоколи, збирати інформацію. Інше важливе завдання секретаріату – координувати рух від обговорень до ухвалення рішень: після кожної зустрічі всі учасники платформи матимуть набір певних кроків, які потрібно зробити до наступного засідання.

Друга відмінність – рівень представництва. У платформі співголовують міністр фінансів України, гендиректор Єврокомісії з питань сусідства та розширення й заступник радника з питань національної безпеки США.

Йдеться про три рівні потреб:

- бюджетна підтримка – залишаються незрозумілими джерела покриття 10 млрд дол США з 38 млрд дол США дефіциту цього року;
- швидка відбудова, або Fast Recovery на 17 млрд дол США – з них 5,7 млрд дол США на найбільш нагальні ремонтні роботи;
- підтримка приватного сектора – наприклад, проєкт страхування воєнних ризиків для українських компаній від агентства Світового банку БАГІ [3].

Водночас, попри війну, про свою готовність до надання кредитів та грантів (безповоротної цільової допомоги) українцям заявили Development Finance Corporation (DFC), уряд Німеччини через Фонд розвитку підприємництва, Міжнародна фінансова корпорація (IFC) та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Джерелами фінансування державного бюджету є військові облігації, кредити від Міжнародних фінансових організацій, а також двосторонні кредити та гранти.

Обсяги фінансування, наданого Україні міжнародними партнерами з 24.02.2022 р. виглядають наступним чином. Так, до кінця 2022 р

міжнародними партнерами було виділено фінансування на загальну суму 32144 млн. дол. США. Найбільшими донорами у 2022 р. стали США – 11990 млн. дол. США, ЄС – 7961 млн. дол. США, МВФ – 2693 млн. дол. США, Канада – 1889 млн. дол. США, ЄІБ – 1720 млн. дол. США, Німеччина -1584 млн. дол. США, Світовий банк – 1385 млн. дол. США, Велика Британія – 1076 млн. дол. США. та інші. А з січня до початку лютого 2023 р. обсяги фінансування України міжнародними партнерами склали 4250 млн. дол. США. Тут найбільше фінансування надали США – 1000 млн. дол. США, ЄС – 3245 млн. дол. США.

Фінансування Державного бюджету України у 2023 р (на 2.02.2023)

Джерело	Обсяг у млн. дол. США	Відповідно у млн. грн.
ЄС	3245	118674
ОВДП (включно військові облигації)	1476	53967
США (грант)	1000	36569
Естонія (грант)	0,1	2
Загалом:	5721	209210

23 грудня 2022 р. міністр фінансів Сергій Марченко та регіональний директор Світового банку у справах Східної Європи (Україна, Білорусь та Молдова) Аруп Банерджі підписали Угоду про надання Україні четвертого Додаткового фінансування в межах реалізації спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародною асоціацією розвитку (МАР) проєкту «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні».

Сума позики становить 500 млн дол. США. Кредитні кошти буде надано на пільгових умовах під гарантії Великої Британії: термін погашення кредиту – 18,5 років з п'ятирічним пільговим періодом. Процентна ставка – 0,25 % річних. Залучені кошти буде спрямовано на відшкодування видатків державного бюджету на виплати соціальної допомоги сім'ям з дітьми, заробітної платні працівникам державних закладів вищої освіти, а також на оплату комунальних послуг [4].

4 січня 2023 р. було заявлено, що Світовий банк надасть 50 млн дол. США для забезпечення українських елеваторів генераторами чи котлами. Заплановано, що на залучені кошти для елеваторів можна буде або купити нові генератори, або перейти на котли на скрапленому газі на суму до 5 млн грн. За цією програмою вартість генератора / котла компенсуватимуть частково [5].

Європейська комісія перерахувала 66 млн євро до бюджету України на реконструкцію та відновлення шкільних закладів, пошкоджених унаслідок широкомасштабної війни Росії проти України [6].

А 16 січня 2023 р. підписано Меморандум про взаєморозуміння та Кредитну угоду між Україною та Європейським Союзом щодо отримання Україною макрофінансової допомоги сумою 18 млрд євро [7]. Пільгові позикові кошти будуть надходити до державного бюджету України протягом 2023 р. рівномірними частинами з урахуванням виконання Україною узгоджених сторонами умов. Кошти макрофінансової допомоги буде спрямовано на забезпечення першочергових соціальних видатків державного бюджету – це сприятиме збереженню фінансово-економічної стабільності. 17 січня 2023 р. Україна отримала перший транш розміром 3 млрд євро в межах нової масштабної Програми макрофінансової допомоги (МФД) від ЄС на 2023 р. Кошти надають на безпрецедентно пільгових умовах. Термін погашення кредиту становить 35 років. Водночас відсотки та інші платежі за обслуговування боргу замість України платитимуть країни ЄС [8].

З початку повномасштабної війни Європейський Союз надав Україні 10,2 млрд євро макрофінансової допомоги.

Наведемо ТОП-5 основних комплаєнс-умов, дотримання яких дозволить українській компанії отримати кредит або грант від міжнародної організації [9].

1. Структура власності компанії має бути прозорою та зрозумілою для міжнародної організації.

2. Посадові особи, бенефіціарні власники або особи, які у будь-який спосіб управляють або контролюють українську компанію, не мають бути включені у будь-які санкційні списки міжнародної спільноти

3. Наявність антикорупційної політики, а також дотримання її правил та процедур

4. Незалежний аудит діяльності української компанії, виконаний на основі публічної звітності компанії, належним чином оприлюдненої та затвердженої.

5. Наявність надійної системи захисту конфіденційної інформації.

Список використаних джерел:

1. Ukraine: Multi-agency Donor Coordination Platform for Ukraine kick-starts work. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/read_23_383

2. Країни-донори проведуть фінансовий “Рамштайн” для України вже цього тижня – Шмигаль. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/01/24/696303/>

3. Завдання на рік – \$27 млрд. Український уряд та міжнародні донори таки створили координаційну платформу. Як працюватиме «фінансовий «Рамштайн»? URL: <https://forbes.ua/money/zadacha-na-rik-minimum-27-mlrd-ukrainskiy-uryad-ta-mizhnarodni-donori-taki-stvorili-koordinatsiyu-platformu-yak-pratsyuvatime-finansoviy-ramshtayn-27012023-11360>

4. Україна отримає від Великобританії 500 млн дол. США через проект Світового банку. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_will_receive_usd_500_million_from_the_uk_through_the_world_bank_project-3781

5. Українські елеватори отримують генератори та котли від Світового банку. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/prodovolstvie/novosti/ukrainskie-elevatory-poluchat-generatory-i-kotly-ot-vsemirnogo-banka>

6. Єврокомісія виділила Україні 66 млн євро на відновлення та реконструкцію зруйнованих шкіл. URL: <https://bykvu.com/ua/bukvy/ievrokomisiia-vydilyla-ukraini-66-mln-ievro-na-vidnovlennia-ta-rekonstruktsiiu-zruinovanykh-shkil/>

7. Україна та ЄС підписали Меморандум та Кредитну угоду щодо отримання макрофінансової допомоги обсягом 18 млрд євро. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraina_ta_ies_pidpisali_memorandum_ta_kreditnu_u_godu_shchodo_otrimannia_makrofinansovoi_dopomogi_obsyagom_18_mlrd_ievro-3799

8. Україна отримала 3 млрд євро макрофінансової допомоги ЄС. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_received_eur_3_billion_of_eu_macro-financial_assistance-3803

9. ТОП-5 комплаєнс умов для співпраці з міжнародними організаціями. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/216921_top-5-komplans-umov-dlya-spvprats-z-mzhnarodnimi-organzatsyami

Ковтун Г. І.,

*старший викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування,
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

УДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСУ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В роботі досліджено питання підвищення рівня конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств в умовах інноваційного розвитку економіки, що пов'язано з розробкою підходів до управління конкурентними перевагами.

Посилення конкурентної боротьби зумовлює необхідність визначення факторів та умов формування конкурентних переваг на підприємстві, що сприяють економічному розвитку в регіоні та формують системну конкурентоспроможність економіки на національному рівні.

Конкурентні переваги є ключовим фактором, що дозволяє підприємству посісти чільне місце на ринку та сприяє його успішному розвитку. Лідерство підприємства на ринку забезпечується не тільки особливими якостями товару порівняно з товаром-конкурентом, а й принципом роботи самого підприємства. Отже, конкурентна перевага – це економічна категорія, котра означає, що підприємство має унікальні характеристики, які вигідно відрізняють його від інших аналогічних суб'єктів на ринку.

Концепція конкурентних переваг, як основа формування конкурентної стратегії підприємства, була сформульована М. Портером. На етапі її